

Protokoll fört vid enskild föredragning

Näringsavdelningen

Jordbruksbyrån, N2

Beslutande

Vicelantråd

Camilla Gunell

Föredragande

Landskapsagronom

Sölve Högman

Justerat

Omedelbart

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 4

Ålands producentförbunds anhållan om finansiering av implementeringen av "Ålands hållbara livsmedelsstrategi 2017".

ÅLR 2017/1084

1180 N2

Beslöts bevilja Ålands producentförbund 60.000 euro i finansiering av genomförandet av steg 1 i "Ålands hållbara livsmedelsstrategi" och etablerandet av ett åländskt entreprenöriellt ekosystem för livsmedelssektorn i enlighet med **bilaga 1, N217E04**.

Påföres 61500

Nr 5

Ålands producentförbunds anhållan om finansiering för fortsatt genomförande av projektet "Sätt Åland på tallriken 2".

ÅLR 2016/7017

1181 N2

Beslöts godkänna den delen av projektet som stöder arbetet med att minska användningen av plastkassar i handeln med 10.000 euro. Bidraget kan användas till kostnader för framtagande av en profilerad flergångskasse samt till kostnader kring lansering av kassen. Vid lanseringen ska förutom främjande av lokal mat också minskad användning av plastkassar poängteras. Vid genomförande av projektet får också återstående medel från "Sätt Åland på tallriken 1" (ÅLR 2015/2274), utgörande 6.188,23 euro användas. För genomförande av det övriga projektet inom "Sätt Åland på tallriken 2" inväntas en reviderad projektplan från Ålands producentförbund.

Påföres 61500

Ålands producentförbund
Jomalagårdsvägen 17-1

22150 JOMALA

Hänvisning
Er ansökan

Kontaktperson
Sölve Högman

Ärende
**FINANSIERING AV IMPLEMENTERINGEN AV
ÅLANDS HÅLLBARA LIVSMEDELSSTRATEGI**

Bakgrund

Ålands producentförbund har tagit fram Ålands hållbara livsmedelsstrategi i syfte att för livsmedelssektorn utarbeta en strategi för sträva mot hållbarhet i linje med ”Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland”. Strategin ska skapa ett åländskt entreprenöriellt ekosystem för livsmedelssektorn och identifierat ett antal spjutspetsar för näringen inom vilka insatser kommer att föra livsmedelssektorn mot ökad hållbarhet och högre lönsamhet. För implementeringen av strategin och genomförande av insatser inom spjutspetsarna föreslår Ålands producentförbund ett implementeringsprojekt i enlighet med bilaga 1.

Finansiering, utbetalning, uppföljning och rapportering

Beslöts finansiera implementeringen av Ålands hållbara livsmedelsstrategi med 60.000 euro. Bidraget får användas för kostnader i samband med implementeringen av steg i 1 i strategin. Bidraget betalas ut i en rat efter beslutet. Stödet täcker mervärdesskatt endast där denna uppkommer som en verklig kostnad.

En slutrapportering sänds till Ålands landskapsregering senast den 31 augusti 2018. Rapporteringen ska innehålla beskrivning av genomförande av projektet och en ekonomisk rapportering där kostnaderna verifieras.

Tidtabell

Genomförandet startar från datumet för beviljad finansiering och fortgår fram till den 30 juni 2018.

Offentlig upphandling/konkurrensutsättning

Upphandling skall göras i enlighet med reglerna för offentlig upphandling, LF om offentlig upphandling 101/1998. Upphandling skall göras av landskapets, kommunala och statliga myndigheter. Även andra aktörer

såsom bolag, föreningar, samfälligheter, stiftelser med flera kan dock utgöra så kallade upphandlande enheter och omfattas av den lagstadgade skyldigheten till upphandling. Upphandling under de s.k. tröskelvärdena (206.000 euro för varor och tjänster, 412.000 euro för varor och tjänster inom vattenförsörjning, energiförsörjning eller trafikidkande, 5.150.000 euro för byggtreprenader) skall göras i enlighet med landskapsregeringens beslut om regler för upphandlingar under EU:s s.k. tröskelvärden. Upphandling över de s.k. tröskelvärdena ska göras av alla om det beviljade stödet överstiger hälften av upphandlingens värde.

Om en enskild kostnad inom projektet antas överskrida 10.000 euro ska kostnaden konkurrensutsättas och minst två offerter på likartad produkt eller tjänst begäras samt redovisas. Om färre offerter begärs måste en skriftlig godtagbar motivering till detta ingå. Anställningar ska lediganslås på den öppna arbetsmarknaden. Konkurrensutsättningen ska alltid dokumenteras och det ska framgå på vilket sätt den skett och när den skett t.ex. genom annonsering, upphandlingsförfarande eller offerförfrågningar samt resultatet av denna och motiveringarna till varför en viss offert antas. Om ett anbud på ett högre belopp har antagits framom ett lägre kan det accepteras då en skälig orsak framkommer, såsom totalekonomi.

Återkrav av beviljat stöd

Det beviljade stödet jämte ränta kan helt eller delvis återkrävas till landskapet

- a) om stödmottagaren använt bidragsmedlen på annat sätt än för avsett ändamål,
- b) om stödmottagaren i sin ansökan om stöd eller utbetalning på någon väsentlig punkt lämnat felaktiga uppgifter eller hemlighållit uppgifter som i väsentlig grad skulle inverkat på beviljandet eller på utbetalningen av stödet,
- c) om stödmottagaren inte iakttagit eventuella villkor i beslutet beträffande det beviljade bidraget eller,
- d) om förutsättningarna för beviljandet av stödet väsentligt har förändrats.

Om brott vid utverkande av stöd som anges i detta beslut och om missbruk av stödet stadgas i strafflagen (FFS 39/1889).

Vicelantråd

Camilla Gunell

Landskapsagronom

Sölve Högman

Process för att genomföra Ålands hållbara livsmedelsstrategi

Ålands hållbara livsmedelsstrategi, som godkändes av Ålands Producentförbund den 30 januari 2017, omfattades även av de större förädlade livsmedelsföretagen på Åland. Strategins utgångspunkt är ”Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland”.

Strategin innebär ett paradigmskifte och en omställning. Det behövs ett helhetsmässigt och metodiskt genomförande av förändringen och förslaget är att man på Åland arbetar i ett entreprenöriellt ekosystem för att stöda den förändringen.

Varför skulle ett entreprenöriellt ekosystem vara ett bra sätt att genomföra de här strategierna i praktiken? Entreprenöriellt ekosystem är ett starkt alternativ vid följande behov:

- För att skapa omställning: Utmana de gamla tankesätten och uppmuntra till nya modeller för cirkulär ekonomi
- Samarbeta i nya former för att snabbare utvecklas tillsammans, utveckla kompetens, öka konkurrenskraft
- Utveckla nya sätt att tackla komplexa, mångfasetterade frågor i ständig förändring
- Skapa samordning, flexibilitet, nya partnerskap, nya idéer, nya kontaktytor
- Effektivare implementera kunskap, bättre och snabbare utnyttja forsknings- och utvecklingsresurser

Arbetet skulle ha följande syften:

1. Att få näringsämnen i effektivare cirkulation och förbättra Östersjöns och klimatets tillstånd
2. Befrämja utvecklingen av affärsverksamhet baserad på cirkulation av näringsämnen (i hav och på land)
3. Befrämja investeringar i jordhälsa
4. Befrämja investeringar i biodiversitet, vattendrag och landskapsvård för att skapa mervärden på marknaden
5. Befrämja naturbetesprodukter och -tjänster
6. Stärka Ålands positionering som en gastronomisk destination
7. Skapa synlighet, uppmärksamhet och samsyn på frågorna om klimatsmart och hållbar livsmedelsproduktion
8. Befrämja sätt att mäta framsteg, föra fram bevis och certifiera
9. Befrämja nya modeller som ger primärproducenterna ett skäligt pris för deras arbete
10. Bygga ett varumärke och fenomen kring Ålands satsningar på hållbar mat
11. Att bli en naturlig del av Ålands näringsliv och skapa en organisationskultur som stöder strategiska försök och pilotprojektverksamhet

Punkterna 6, 7 och 10 stöder arbetet i aktiviteten MatÅLAND, som bedrivs av Visit Åland och som bl.a. utarbetar en långsiktig varumärkesstrategi, ökar marknadskommunikationen om mervärdet i åländska matprodukter och utvecklar matupplevelsen på basen av livsmedelsstrategin.

Arbetets ska på alla tänkbara sätt stärka ekosystemets aktörer (se bild 2) och dess förutsättningar att i samverkan med andra ta tillvara affärsmöjligheter på marknaderna och ta steg mot en fortsatt omställning till ett hållbart livsmedelssystem.

STRATEGINS SPJUTSPETSAR

Ålands hållbara livsmedelsstrategi har identifierat tydliga spjutspetsar där Åland har möjlighet att positionera sig på ett unikt och konkurrenskraftigt sätt. Spjutspetsarna kräver samordning, koordinerade satsningar och strategisk prioritet.

Spjutspetsarna är:

1. INDUSTRIELL SYMBIOS KRING CIRKULATION AV NÄRINGSÄMNEN
2. CIRKULÄR BLÅ EKONOMI
3. FÖRBÄTTRANDE AV JORDHÄLSA
4. BIODIVERSITET, LEVANDE LANDSKAP OCH BETANDE DJUR
5. GASTRONOMISK Ö VÄRD ATT BESÖKA

De fem spjutspetsarna förstärks av tre tvärgående teman som utgör de grundläggande verktygen för strategins förverkligande.

Tvärgående teman:

- A. Projektering, försökskultur och pilotprojekt
- B. Certifiering - bevisföring, mätbara framsteg och trovärdighet
- C. Säljarbete, värdeerbjudanden & marknadsföring

De kompletteras av en infrastrukturförstärkande helhet under benämningen:

- D. Lagstiftning, optimering av styrmedel och koordination av stödresurser.

Bild 1: Strategins spjutspetsar och tvärgående teman

AKTÖRER I EKOSYSTEMET

Ett ekosystem är orienterat omkring entreprenöriell verksamhet och företagen utgör ekosystemets kärna. Motiven för varför företagen vill vara med kan vara följande:

- De söker lösningar till utmaningar inom hållbarhet kopplade till deras egen verksamhet (t.ex. hantering av sidoströmmar)
- De vill utveckla produkter och tjänster som löser hållbarhetsutmaningar

Bild 2: Ekosystemets aktörer

ROLLFÖRDELNINGEN INOM UPPSTARTEN AV ARBETET

Ett entreprenöriellt ekosystem är till för sina medlemmar och ekosystemsaktörer. Men för att ett ekosystem skall kunna komma igång och etableras, behövs en handlingskraftig organisation. Förslagsvis består den av två aktörer:

- Landskapsregeringen som huvudfinansiär
- Ålands Producentförbund som processägare och aktiv intressebevakare. ÅPF anställer eller köper in tjänst som processledare som sätter igång processen och ansvarar för starten.

Parallellt med att genomförandet av livsmedelsstrategin inleds förs diskussioner mellan aktörerna om hur den långsiktiga samarbetsformen ska se ut.

FINANSIÄR: Landskapsregeringen

- Vilja att utveckla ett hållbart åländskt samhälle och verkställa den åländska hållbarhetsagendan
- Vilja att utveckla ett hållbart, cirkulärt, klimatsmart och framtidsanpassat livsmedelssystem
- Skapar förutsättningar för aktörerna i ekosystemet
- Förtydligar de olika stödorganisationernas uppdrag och målsättningar i samråd med respektive organisation
- Beviljar ekosystemfinansiering för uppstarten

ÄGARE: Producentförbundet

- Vilja att främja de åländska primärproducenternas verksamhet
- "Äger" spjutspetsarna och teman
- Befrämjar verksamheten och intressebevakar aktivt i bakgrunden
- Är processägare, administratör och rapporterar till finansiären
- Anställer processledare
- Tillsätter styrgrupp bestående av företag, organisationer m.fl ekosystemaktörer

Processledare

- Initierar/driver projekt inom spjutspetsarna, vilket gynnar aktörerna i ekosystemet (se bild 2)
- Arbetet ska resultera i hållbara affärsnyttor för åländska företag
- Kommuniera och koordinera

IMPLEMENTERING

När ekosystemet har etablerats är det långt självgående. Men för att initiera ekosystemet behövs ett förändringsdrivande arbete som bygger upp ekosystemet, dess infrastruktur och handlingsmönster. En processledare hanterar de komplicerade helheterna, har fokus på framtiden och målbilden samt skapar energi och engagemang i processen.

STARTPROCESS

Beslutsdatum - 30.6.2018

Processledarens uppgifter:

1) STARTA UPP ARBETET

- framställa en **konkret och detaljerad plan** för vad som ska göras (aktionsprogram) och samarbetsformer för ekosystemet
- **engagera** de åländska aktörerna i livsmedelsstrategins implementering

2) STÖDA PROJEKTERINGEN INOM SPJUTSPETSARNA

- öka kunskapen bland potentiella ekosystemsmedlemmar om strategins spjutspetsar och vilka affärsmöjligheter som finns inom dem, tex **seminarier och workshops** där man jobbar fram affärsmöjligheterna med livsmedelsföretagen och andra företag
- hjälpa potentiella ekosystemsmedlemmar **att komma igång med projekt och hitta finansiering**, som är relaterade till livsmedelsstrategins spjutspetsar - det är här som livsmedelsföretagen binder sig till strategin, sätter in sina egna resurser och börjar jobba mot konkreta mål. Livsmedelsföretagen gör själva de strategiska besluten inom vilka spjutspetsar de vill fördjupa sig i. Flera av företagen kommer sannolikt att vara involverade i flera olika spjutspetsar.

3) KOMMUNICERA OCH KOORDINERA

- framställa underlag till en **kommunikationsplan** för hur den åländska livsmedelsstrategin ska marknadsföras och kommuniceras, göras bekant och relevant bland livsmedelsindustrins aktörer och framför allt deras kunder
- **förverkliga intern kommunikationen** inom den åländska livsmedelssektorn
- samverka och **koordinera aktiviteterna** med de övriga stödorganisationerna på Åland
- söka upp och förmedla **extern expertkompetens** inom relevant projekt/kärnfråga till ekosystemets åländska aktörer

AKTÖRERNAS UPPGIFTER

Vi kan konstatera att det i nuläget inte går att verifiera aktörernas kommande uppgifter/aktiviteter, utan det identifieras i uppstarten av arbetet

Aktiviteter som har startats upp och som är under planering:

- Projektet "Mervärde av fiskrens", Högskolan på Åland
- God ekologisk status, miljöbyrå
- Orklas planering av biogasanläggning
- Ålands fiskodlarförenings planerade projekt "Rundabordssamtal för främjandet av en cirkulär blå ekonomi"

EKOSYSTEMETS GRUNDUPPGIFTER

För att de cirkulära modellerna skall kunna etableras på Åland behövs långsiktighet och en konsekvent satsning. Det bör ges tillräckligt med resurser och tid för att de nya handlingsmönstren skall etableras och mogna. Istället för att bedriva många splittrade korta projekt är det viktigt att satsa på en långsiktig och strategisk process med det ambitiösa målet att skapa ett klimatsmart och framtidsanpassat livsmedelssystem på Åland, byggt på principerna av hållbarhet och cirkulär ekonomi.

STEG 1

Eftersom budgeten är begränsad, i det inledande skedet (steg 1) för att kunna rulla ut ekosystemets uppbyggande i sin helhet, inleds implementeringen med de mest kritiska punkterna, de är färgade rött i bilden nedan.

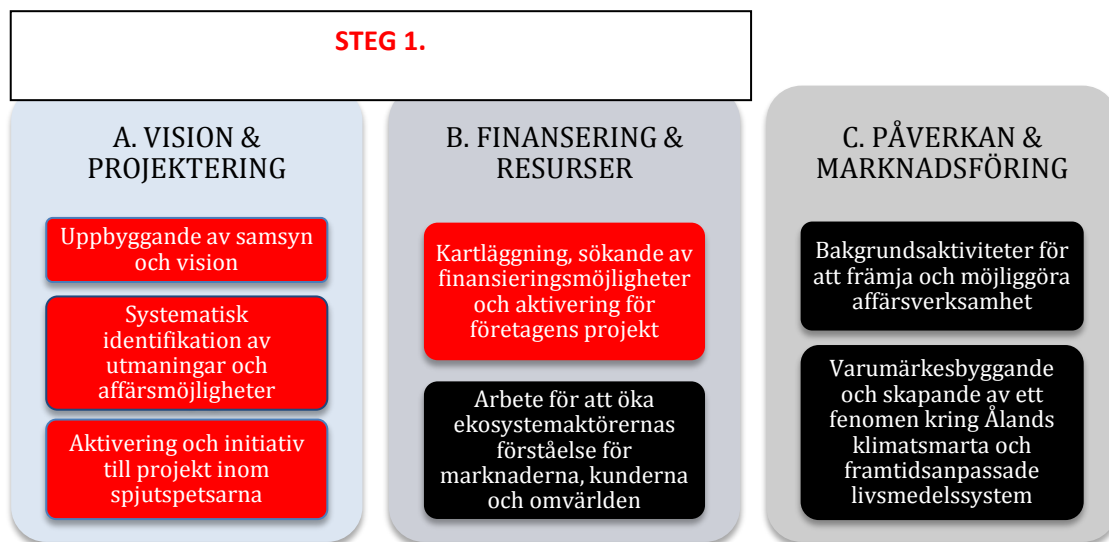

Bild 3: Ekosystemets grunduppgifter

- A. Vision & projektering
 - Systematisk identifikation av utmaningar och affärsmöjligheter
- B. Finansiering & resurser
 - Arbete för att öka ekosystemaktörernas förståelse för marknaderna, kunderna och omvärlden. Hjälpa systemaktörerna hitta finansiering för sina projekt.
- C. Påverkan & marknadsföring
 - Bakgrundsaktiviteter för att främja och möjliggöra affärsverksamhet
 - Varumärkesbyggande och skapande av ett fenomen kring Ålands klimatsmarta och framtidsanpassade livsmedelssystem i nära samarbete med projektet ”MatÅland 2021”. Visit Åland har huvudansvar för denna punkt.

STEG 2

Följande fas blir att koordinera ekosystemets aktiviteter till olika aktörer. I denna omställningsfas som är betydande och många gånger kräver ett förändrat arbetssätt både i primärledet och i förädlingsledet krävs resurser som näringen själv inte kan bära. Denna fas ingår inte i detta uppdrag.

ORGANISATION

Processen ägs och drivs av Ålands Producentförbund. Ålands Producentförbund tillsätter en processledare på förslag av styrgruppen. Processledaren är föredragande i styrgruppen. Styrgruppen kan ges en roll i genomförandet av Visit Ålands MatÅLAND.

Implementeringsprocessen leds av en styrgrupp som består av representanter från

- Ålands Producentförbund, ordförande
- Ålands Hushållningssällskap
- Vattenbrukare/fiskare
- Orkla
- WJ Dahlman Ab
- ÅCA
- ÅTH
- Landsbygdsutvecklingen
- Landskapsregeringen

BUDGET 2017

Total budget 60.000 euro inklusive moms för steg 1.

Kostnaderna täcker anlitande av en processledare och övriga utgifter till t.ex. resor eller andra administrativa kostnader.

För mindre pilotprojekt och livsmedelsföretagens aktiviteter söker respektive aktör med projektledarens hjälp separat finansiering. Härtill tillkommer de personresurser som ekosystemets aktörer bidrar med.